

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus V. De Præbendis & Dignitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

personali, de qua agimus, presentia, Vid. Azor. Insti. Morak. tom. 2. lib. 3. c. 11. g. 19. & lib. 7. qu. 12. Wamel. d. Conf. 208. n. 3.

Q. VI. An absentium portiones ad crescant presentibus? Resp. Seposita consuetudine, tum demum ad crescere presentibus, quando certa portio in genere assignata distribuenda iis, qui interfuerunt divinis: tunc enim absentes presentibus partes non faciunt; exemplo hereditatis, aut rei conjunctim relictae testamenti, ad quam quo pauciores concurrunt, tanto major pars singulis debetur. Si vero singulis assignata fuerit portio, nihil ad crescat presentibus, cum absentes nihilominus partes faciant, quamvis non capiant portionem assignatam, quae apud Ecclesiam remanet, ex cuius patrimonio datur. Covarr. d. c. 13. num. 7. Wamel. Conf. 209. num. b. & Conf. 212. num. 2.

Q. VII. An qui ratione recedentiae, id est fiduciariae & quasi depositariae possessionis, distributiones percepit, postea in possessione victus teneatur ad earum restitutionem? Resp. Non tenent, quod illas receperit ratione personae recedentiae & presentiae in divinis officiis, ut victor eas sibi abrogare nequeat, cum praesens non fuerit, nec veniant nomine fructuum beneficii, qui victori debentur. Sic & qui impetrant beneficium certae taxae non imputant has distributiones Oldrad. Conf. 118. Felio. in c. ad aures 13. num. 34. de refer. Covarr. d. c. 13. num. 1. Spectat etiam ad officium Clericorum lectio Horarum Canoniarum, qua de re inf. De celebrat. Missar.

TITULUS V.

De Praebendis & Dignitatibus.

SUMMARIUM.

1. Clerici ex beneficiis alendi.
2. Beneficium quid & in quo differat à Pensione.
3. Praebenda Canonica quid, & Canonici qui.
4. Beneficia alia Sacularia, alia Regularia.
5. Item alia simplicia, alia Duplicita.
6. Alia Electiva, alia Collativa.
7. Beneficia conferunt Clerici, non laici, nisi ex speciali indulto.
8. Praescriptio non prodest laicis.

9. Ne quidem immemorialis.
10. Beneficia qui conferant.
11. Episcopus ante consecrationem an recte conferat.
12. An R. Pontificis in urbe Vicarius?
13. An adiutor Episcopo datus?
14. An existens in possessione conferendi?
15. An sequester?
16. Collatio an recte fiat extra dioecesim?
17. An existens in Rom. Curia recte conferat in Ecclesia sua?
18. Collatio ordinaria quibus modis impediatur.
19. Iure devolutionis quando impediatur collatio.
20. Collatio manet salva ordinario collatori, non sortita effectum facto eius, cui facta est, vel per casum, &c.
21. Devolutio fit ad superiorem, non contra.
22. Inque iisdem conditionibus, quibus ordinarius tenebatur.
23. Devolutio etiam locum habet, collatione indigno facta.
24. Reservatio quid, & beneficia reservandi ius quibus competat.
25. Reservationes an & qua obtineant.
26. Reservatio corpore juris clausa qua dicatur.
27. Reservationibus an & futura beneficia comprehendantur.
28. Non officium beneficia patronatus laici.
29. Iure praeventiois potior est, qui tempore prior.
30. Licet eodem die collatio facta sit.
31. Et ab uno eodemque unum idemque beneficium fuerit collatum diversis.
32. Beneficia quibus conferenda.
33. An recte conferatur beneficium non habenti animum permanentis in statu Ecclesiastico?
34. Inter plures idoneos conferendum magis idoneo.
35. Collatio facta digno, omisso digniori, tenet.
36. Licet per tertium fuerit impeditus dignior.
37. Fraude ac mendacis impediens tenetur omissio ad restitutionem.
38. An teneatur ad damnum totius beneficii?
39. Idoneus in dubio quis praesumendus?
40. Indigni omnino reijciendi.
41. Conferens indigno an eo casu privetur iure collationis.
42. Collatio indigno facta an ipso iure nulla?

43. Collatio per iuro facta est nulla.
 44. Irregularitas facit collationem nullam.
 45. Item excommunicatio maior,
 46. Non etiam minor.
 47. Absolutio ab excommunicatione non facit
 conualescere collationem.
 48. Collatio facta suspensio à beneficio irritanda.
 49. Collatio à Pont. facta excommunicato aut
 irregulari an teneat.
 50. Laici inhabiles sunt ad beneficia.
 51. Beneficium an relictis conferatur habenti suf-
 ficiens patrimonium?
 52. Beneficia qualiter conferenda.
 53. Ad valorem collationis an scriptura opus?
 54. Beneficium ad tempus an conferri possit?
 55. Conferenda singula singulis non plurimum.
 56. Pluralitas Beneficiorum, etiam simplicium,
 an damnata iure Decretalium?
 57. Retentio duorum pluriumve beneficiorum sim-
 plicium quatenus consuetudine permittitur.
 58. Veroque sufficienti an alterum vacans ipso iure
 et quae dicantur beneficia incompati-
 bilita primi et secundi generis.
 59. Super pluralitate dispensat Pontifex.
 60. An et Episcopus dispenset?
 61. Ecclesias duas, alteram titulare, alteram
 commendatam habere olim permittitur.
 62. Collationis vis. Beneficia quibus modis vacare
 contingat.
 63. Pont. an possit aliquem privare beneficio citra
 causam?

Officium, quo funguntur Clerici, nomine
 dantur beneficia, cum altari serviens ab
 eo sit alendus, officio & dignitati convenien-
 ter, e. cum secundum 16. h. t. can. Ex his 22. XI.
 q. 1. Turpe enim altaris additum servitio, ab
 eo propter inopiam ad villa avocari. Unde ad
 Ordines nemo admittendus sine titulo, id est
 beneficio, nisi de suo habeat, unde honeste a-
 latur, e. 2. Et c. Tuis 23. h. t. aliam à presentante
 aut ordinante erit ei providendum, donec titu-
 lum sit consecutus, e. 4. Et d. c. 16. h. t. De of-
 ficio Clericorum dictum Tit. prioribus, præ-
 cipue proximo: hic de Beneficiis subjicitur,
 Beneficium Seneca, De benef. lib. 1. c. 6. vo-
 cat actionem benevolam; alii munus in ali-
 quem collatum. Hoc loco, uti & toto iure
 Canon. est jus perpetuum percipiendi fructus

ex bonis Deo dicatis, ratione spiritualis mili-
 tæri. Dico, perpetuum; quia si temporaria
 foret, & ad nutum revocabile, non erit bene-
 ficium, cujus ordinis sunt ea, quæ man-
 lia dicuntur. Excluditur Penſio, quia non
 obligat ad aliquod ministerium Ecclesiasticum,
 e. 4. eod. in 16. ne quidem ad Horas Cano-
 nicas; nisi quod Pius V. ad Horas D. Virginis
 pensionarios obligaverit, sub poena amissi-
 nis fructuum pensionis. Hoc beneficium
 veteribus dictum Sacerdotium, ut patet in
 L. 1. D. de ambitu, & aliis, quæ tamen possent
 dari potius munus & dignitatem denotare,
 quam proventum.

Inscriptio hujus Rubr. quoad priorem ap-
 tem, est de præbendis; nomine Præbendæ ac-
 cepto pro ipso iure percipiendi redditus, ut in
 nigro conveniat, atque ita idem sit cum bene-
 ficio, cum aliis verbis istius propria significatio
 denotet fructuum perceptionem. Dicitur tam
 Præbendæ, quod Clericis sua portio tribuitur,
 distincta à Canonici: quo vocabulo designatur
 jus ipsam, quod sequitur jus habendi locum
 Choro ibi dicendi & peragendi officia divina,
 quod etiam constituit sine perceptione militæ-
 stium, Gl. in c. 9. v. receperunt sup. de consuet.
 Potest enim esse Canonicus sine præbendâ,
 quæ tamen proxime vacans debetur adtemp-
 to in Canonico, e. Relatum 9. h. t. Gl. in c. 1. inf.
 de concess. præb. ut contra datur præbendâ
 Canonici, ut videre est in c. pen. inf. de Majori.
 Hinc dicitur Canonicus præbendarius, cui
 est & Canonici & præbendæ; qualem à Canone
 quem ex arario Ecclesiæ accipit, ita dictum
 aliqui volunt, Rectius Ivo Epist. 95. ex eo
 dictum vult, quod Canonice regulas antea
 cæteris observare astringatur. Quo modo
 Canonici dicuntur Regulares, quæ duo verba
 idem denotant, nisi quod illud Græcum,
 hoc Latium: distinctionis tamen gratia hoc
 nomine veniunt ii, qui communem vitam
 agunt, e. s. sup. de relig. domib. illi vero qui
 seorsum & libere vivunt, dicti sæculares Can-
 nici.

Hinc dividuntur Beneficia, Primo in Sæ-
 cularia, quæ debentur Clericis sæcularibus,
 & Regularia, quæ iis conferenda, qui
 tiori regulæ sunt obstricti, regularibus
 scilicet, non etiam sæcularibus Clericis, ut quæ-

dem ex mandato Apostolico, nisi hoc expressè caveatur in literis, e. 5. eod. in 6.

Secundò, Alia sunt Simplicia, quæ nullam habent adjunctam qualitatē, sed tantum divinum officium, ut Canoniciatus, Capellania; alia Duplicita, sive Majora, quibus aliqua adest qualitas, sive præeminentia, veluti dignitas, jurisdictione, cura animarum: quosura aliqua habent dignitatem cum jurisdictione, unde altera Rubric. pars est de Dignitatibus, uti Episcopatus, Abbatia, Præpositura, Decanatus, Archiepiscopatus, alia neutram, sed tantum gradum aliquem honorificum, quo ceteris præstant, ut Personatus, officium Cantoris, Thesaurarii, vel curam tantum animarum, ut Parochia.

III. Alia sunt Electiva, ad quæ pervenitur per electionem, de qua supra lib. I. alia collativa, quæ per collationem acquiruntur, cujus generis sunt ista, quibus non adjuncta dignitas; eamque vel liberam, quorum collator non est adstrictus alicui nominationi aut præsentationi, sed vacantia pro lubitu conferre potest; vel non liberam, quæ faciendæ personæ per patronum præsentatur, de qua *inf. de jure patron.* aut nominatur à Principibus aut Universitatibus, quibus id privilegii specialiter est indultum à Sede. Dividuntur beneficia & in Perpetua, quæ adimnequeunt, nisi certis de causis, de quibus suo loco, & Manualia; verum hæc propriè beneficia non sunt, cum ad autum amoveantur.

De modo, quo per collationem, eamque liberam jus quaeritur ad beneficia, hoc Tit. agit. * Est ea spiritualis, ut tantum penes Clericos sit conferendi potestas, in laicam autem personam non cadat, e. 2. *sup. de judic.* cui spiritualia tractare non licet, e. 7. *de prescript.* nisi ex speciali indulto Pontificis, quo aliquibus Principibus id jus concessum invenitur, e. *dilectus* 34. b. r. ut Regi Gallie qui beneficia vacantia in Ecclesia Pastore destituta confert, exceptis Patrochialibus. P. r. Greg. *Synag. juris universi* lib. 17. e. 7. num. 19. Azor. *Instit. Moral.* p. 2. lib. 6. e. 25. q. 19. Donationem beneficiorum competiisse Comitibus Flandriae legitur in e. *Dilectus* 40. *sup. de testib.* e. ult. *inf. de concess. præb.* nisi donationem ibi accipiamus pro præsentatione, quod est verisimile,

Præscriptio hæc in re laicis non prodicit, 8
saltem 30. aut 40. annorum, quia obstat jus commune, contra quod sine titulo non præscribitur, ut dictum supra, *ad tit. De prescript.*

Sed quaeritur, an proficiat ea, quæ immemorialis? Resp. Ita videri, cum tale tempus sit loco tituli legitime constituti & privilegii faciaturque impræscriptibilia præscribi, l. *Hoc jure* §. *ductus* D. *de aqua quotid.* c. 1. *de prescript.* in 6. Negare tamen aliquos eam vim esse tali tempori, quod laicus incapax omnino istius juris non nisi ex privilegio id conferre possit, quod licet tale tempus videatur ponere, non tamen verè ponit.

Inter Clericos plena dispositio beneficiorum est penes Rom. Pontificem, e. 2. *eod. in 6.* propter summam ejus in Ecclesia potestatem, e. 2. b. r. *can. Cuncta per mundum* IX. q. 3. Azor. d. e. 25. q. 1. e. c. 26. q. 1. Eadem potestas est Legatis à latere in provinciis suæ legationis, ut dictum *sup. tit. de off. Legati*, & expressum in c. *Si à sede* 31. *eod. in 6.* Legatis missis non eadem est potestas, nisi specialiter indulta, e. 1. *de officio leg.* in 6. aut nisi his eadem potestas sit commissa, quæ est Legatis à latere, ut si mittantur cum potestate Legati de latere. Legatis natis hæc potestas est, non jure legationis, sed ordinario, ratione Episcopatus aut Archiepiscopatus. Quo modo Episcopis & Archiepiscopis competit licentia conferendi beneficia, quod eis sit commissum disponere Ecclesias, earumque res, *can. Decretum cum seqq.* X. q. 1. & hoc tenet Abbas in e. *cum olim* 14. num. 32. *sup. De majori.* e. *obediens*. Vid. Azor. d. e. 25. q. 6. Cui rei consuetudine est derogatum, quæ vel Episcopus cum consensu aut consilio Capituli confert, vel Capitulum etiam solum, quo in sensu accipiendus textus in c. 4. *inf. De concess. præb.* vel etiam Abbates, 10
aliive inferiores, quibus ex privilegio hoc indultum, e. 4. *inf. de Institut.* In collegiatis Ecclesiis spectare ad Capitulum collatio videtur faciendæ per Prælatum de consensu Capituli, nisi ipse præscripserit, e. *Ea noscitur* 6. *inf. de his qua sunt à Prælato*, e. c. quæ præscriptio nihil potest dici mali moris involvere; nisi moris sit, ut delegetur vicarius, aut secundum turnum, ut vocant, singuli per ordinem conferant ut insinuare videtur, c. *fin. eod. in 6.*
vel

vel etiam habeant certas septimanas vel menses, quibus vacantes conferant præbendas. Et hoc ad vitandam dissensionem, quæ obvia est ubi inter multos agitur. Cardinalibus in Ecclesiis suorum titularum jus est conferendi beneficia. Felia. in c. His qua sup. de majorit. & obed. quod in iis habeant quasi Episcopalem auctoritatem.

11 Q. An Episcopus possit conferre beneficia ante consecrationem? Resp. Potestatem ea conferendi esse jurisdictionis, quæ per confirmationem accedit, c. Transmissam 13. sup. de elect. tunc ut possit omnia, quæ sunt jurisdictionis, etiam si necdum sit consecratus Azor. d. loco qu. 10. Garl. de Benef. p. 5. cap. 4. §. 3. in princ.

Capitulum an Sede vacante beneficia conferat, dicitur infra Tit. 9. Ne sede vacante, &c. Vicarium generalem Episcopi non posse conferre beneficia, nisi specialiter id illi sit concessum, habet c. fin. De off. Vicarii in 6. de quo Garl. d. p. 5. c. 8. n. 11.

12 Quid in Rom. Pontificis Vicario in Urbe? R. Videri nec talem etiam Cardinalem nomine sui officii posse conferre beneficia, cum nihil plus juris inveniat quoad hanc rem tributum tali Vicario, quam aliorum Episcoporum, qui ut non conferunt, nisi ex speciali concessione, uti jam dictum per d. c. fin. ita nec hic dicendus aliàs posse conferre. Azor. d. c. 25. qu. 4. post Rebuff. in Praxi Benef. in forma Vicarii Archiepiscopi n. 64.

13 Q. II. An adjutor Episcopo datus conferat beneficia? Resp. Datum Episcopo propter senium, habenti tamen sensus integros, non habere licentiam conferendi, sed eam penes Episcopum remanere, qui jure isto non est privandus: datum vero amentis conferre posse sine ulla Episcopi injuria, & magno Ecclesie commodo. Quo facit, quod & tutor infantis & curator amentis præsentat Clericum ad beneficium. Ubi nihil obstat, quod ea res spectet ad alienationem, non concessam ei, cui est administratio commissa, c. is cui 41. de elect. in 6. nam hoc verum in alienatione voluntaria, non etiam ea, quæ est necessaria uti hæc, ne diu Ecclesia vacet ministro. Azor. d. loco qu. 15.

14 Q. III. An existens in possessione conferendi validè conferat? Resp. Ita dicendum esse, quamdiu est bonæ fidei, cum possessio

ista de tantum juris, quantum jus proprietatis. Facit, quod collatio spectet ad fructus, quod dunt possessori, nec consumpti restituantur, præcipuè si non sit factus locupletior possessori hoc in casu. Facit eodem textus in c. Collationis. de jure patron. Ubi nominatus possessore non ideo jure suo cadit, quod possidat jus illud postea evincatur per sententiam, ut ibidem dicitur. Vid. Garl. d. p. 5. c. 5. in princ.

Q. IV. An conferat sequester? Resp. Vicarium videri negantium opinionem, quod res inter fructus computetur, Gl. in c. comend. de major. & obed. quos colligit quidem sequester, non tamen sibi, sed victori eos referat. Clem. 1. de sequest. Conferendo autem distinet potius, cum hoc ipso fructus talis commatur, & nihil reliquum ipsi victori restituitur. Et ita tenet Abbas in c. Exonerata sup. de judic. Facit, quod sequester non possideat, cum sciat se rem alienam habere. Nec facit, quod d. Clem. 1. ei concedatur administrationem, non tamen eorum, quibus ministrando consumere oportet & elidetur, ut est collatio. Nihil etiam facit quod possit obici, detrimentum Ecclesie cedere distinet collationis; nam ei rei providere, si tempus non fiat, Episcopo, non etiam sequestro incumbit. Vid. Azor. d. c. 25. qu. 17. & Garl. d. 5. c. 6.

Q. V. An collatio rectè fiat extra territorium? Resp. Ea, quæ cognationem cause requirit, quia sunt contentiose jurisdictionis, non debent extra territorium expediri, quod ad unum opus sit jurisdictione, qua quis caret extra suum territorium, l. fin. D. de variis. Error, quæ sunt voluntariæ jurisdictionis, non alibi perfici, cum non requirant illam cognitionem, l. 2. D. de off. Procons. cuius ordinem collatio beneficiorum: ut extra territorium ea validè fiat, sine strepitu & turbatione alienæ jurisdictionis, Gl. fin. in c. Novit. sup. de Legari; Covarr. 3. Var. Resolut. 20. num. 3. & plures allegat idem adferentes, Azor. d. loco qu. 12.

Q. VI. An existentes in Romana Curia vacantia in Ecclesiis suis conferant? Resp. Ita aliquibus videri. Gomez. in Reg. Dico. judicando c. c. qu. 3. ex ratione, quod hæc sit jurisdictionis voluntariæ, quæ, uti dictum

extra diocesim etiam exercetur. Verum praxis hoc ætenuquam admittit; non planè juri dissona, quo minoris apud majorem cessat jurisdictione. *De off. Proconsul.* ubi Proconsul imperium deponit, statim ubi urbem ingressus est. Sic & monis est Episcopis, ut validè conferant beneficia vacantia in sua Ecclesia Curiam exire solita. Ubi nihil facit, quod sit voluntaria jurisdictione, nam nec ea in urbe exercetur per *l. 2. D. d. tit.* quæ demùm dat voluntariam jurisdictionem Legato, ubi urbem est egredius.

18 Hæc ita, quatenus illi, ad quem collatio spectat, non est impedimentum positum per excommunicationem, aut simile vitium, quod contraxit; nam hoc faceret collationem nullam, secundum ea, quæ dicta sunt supra. *De elect.* Præter quæ vitia contingit conferendi facultatem inferioribus competentem & aliis modis impediri, præcipue tribus.

19 Primò, per jus Devolutionis, quando ordinarius collator tempus, intra quod facienda collatio, patitur sibi labi per negligentiam; quod est trium mensium in electione Episcopi & Prælati Regularis, sex mensium in aliis, uti dictum sup. *De suppl. neglig. Prælat.* Quo casu jus conferendi cedit proximo superiori & ab eo; si negligentiam admiserit, transit ulterius ad remotiorem. *Ne pro defectu 41 sup. de elect.* Quod ita inductum, ne Ecclesiæ vel beneficia diutius æquo vacent, non sine detrimento Ecclesiæ, *c. 6. De elect. in 6.* Tempus hoc currere demùm à die scientiæ vacationis dictum est supra *De suppl. neglig. Prælat.* ubi etiam dictum, moram purgari non posse, sed tempore lapsò continuo superiori jus esse acquisitum, ut collatio postea ab inferiore facta sit invalida, ut pote facta à non habente jus.

20 Ubi queri possit; Quid juris, si collatio non sit sortita suum exitum, non tam factò conferentis, quam ejus, cui collatio facta, aut per casum vitiumve occultum? Resp. Esse salvam collationem ei, cui de jure ordinario aut speciali competit, cum nihil ei sit imputandum, qui officio suo tempore & debite est functus, ut non sit puniendus. *c. 2. inf. De concess. præb.* & ita rescriptum simili in casu electionis, *c. si electio 26. De elect. in 6.* concessò postea iterato spatio, quod de jure præscriptum; ut idem

& hic sit dandum, ex eadem ratione. *Azor d. lib. 6. c. 17. qu. 7.*

Fit hæc devolutio ad immediatum Superiorem, *c. 2. inf. d. tit. de concess. præb.* In exemplis fit ad Papam, non ad Episcopum, qui non est superior exemptorum, *c. cum singula 21. §. 1. eod. in 6.* A superiore ad inferiorem nequam fit devolutio, quia non est inferioris corrigere negligentiam superioris, cum hoc nulli jura admittant, Cui non obstat, quod Episcopo negligente fiat devolutio ad Capitulum *d. c. 2.* nam hoc tantum propter Communionem, quæ est inter Capitulum & Episcopum. Non obstat etiam, quod nisi Pont. reservata contulerit intra tres menses, ordinario licitum sit ea conferre, nam hoc, secundum Concordata Germanicæ nationis, non tam proprie vi devolutionis, quamvis verbo isto utantur concordata, quam relaxationis ipsius reservationis, de qua in illis agitur, cum hæc vitio verba improprietur, ubi natura actus id postulat, ut conveniant materiæ subjectæ. *D. Wamel. Conf. 247. num. 24.* Facit eo *c. 3. eod. in 6.* ubi intra mensem non collata permittitur ordinariis vacantia in Curia conferre.

22 Quid teneatur Superior, ad quem facta devolutio, iisdem conditionibus, quibus tenebatur Ordinarius? Resp. Omnino, cum res transeat eum suo onere, & qualitate, *l. Alienatio 67. D. de contrab. empr.* & subrogatura sapiat naturam ejus, in cujus locum subrogatur, atque in locum alterius succedens utatur eodem jure, *c. Is qui d. R. l. in 6.* Quo modo si beneficii erat conferendum sæculari, licet devolutio sit facta ad regularem, conferendum nihilominus sæculari. Item in beneficio alicui ex certa familia conferendo ille committi per superiorem non potest, *Clem. 1. de suppl. neglig. Prælat.* *Wamel. Conf. 259. num. 9.* *Azor. d. c. 27. qu. 8.*

23 Facit & collatio indigno scienter facta ad proximum superiorem devolvi jus conferendi, *c. cum in cunctis §. fin. sup. de elect.* Excepta electione ad Cathedralē de indigno, aut contra formam Concilii generalis, quæ devolvitur ad Pontificem, *c. 18. De elect. in 6.* quæ de re actum sup. *De suppl. neglig. Prælat.*

24 Secundò, Jure Reservationis, quæ est aliojus beneficii Ecclesiastici vacaturi per habentem

benem ad id potestatem ad se facta avocatio. Cujus effectus est, ordinarii collatoris manus ita ligare, ut collatio ab eo fieri nequeat & facta non teneat, *c. eod. in o. Extravag. ad Roman. u. l. b. 2.* Reservandi beneficia licentiam habere Pontificem, dubitare nefas, pro summa ejus in Ecclesiam auctoritate, Est & ea permilla Legatis non tam libera, ut dictum supra, *ad tit. de off. Legati.* Reservat Pont. vel specialiter, quando certam Ecclesiam beneficiumve aut dignitatem sibi suaeque dispositioni retinet, aut jubet certae personae de beneficio, ubi vacaverit, provideri, quod tamen possit videri potius ad festum, de quo infra Tit. 8. vel generaliter, quam vocant generalem reservationem, qua plura beneficia ejusdem generis sibi Pontifex reservat, veluti Ecclesias Metropolitanas, Cathedralis, Abbatis, Cujusmodi sunt omnia beneficia in Curia vacantia, vel in loco Curiae vicino, qualis est, qui ab eo duas dietas legales non distat; quae singulae viginti miliaria continent, *l. 1. Si quis cantionib. &c.* idq; per mortem ejus, qui ad Curiam veniens, ibi vel in loco vicino moritur, *c. Praesenti 37. eod. Gasias latè de benef. p. 7. c. 1. §. 1. n. 6.* Ejus etiam ordinis sunt beneficia habentia curam animarum vacantia per acceptionem secundum similes beneficii, citra dispensationem *Extravag. Exsecrabilis h. r.* Eodem spectant reservationes, de quibus *Extravag. ad regimen d. 2.* & reservationes introductae per Regulas Cancellariae.

25 Verum quaeritur, An etiamnum obtineant istae reservationes? Resp. Dubitandi causam movet ex Conc. Basileensi *Sess. 23.* quod omnes reservationes, ut Ecclesiae onerosas, sive generales, sive speciales, sustulit, sive induciae essent per dictas Extravagantes, sive per Regulas Cancellariae, aut alias Apostolicas Constitutiones; iis exceptis, quae conclusae continentur corpore Juris. Verum dicendum, obtinere tam generales quam speciales: nihil obstante decreto Conc. Basileensis, quod quidem in Gallia receptum, non etiam Ecclesiae universalis auctoritate confirmatum, *Gas. d. loco §. 2. in fine.* Ut dubitandum non sit, Rom. Pontifici reservandi beneficia facultatem non esse sublatam, cum amplissimam habeat de beneficiis statuendi potestatem *c. 2. eod. in 6.* quam ei Concilium adimere aut diminue-

re nequit, *can. Cuncta IX. q. 3.* cum non tam subiectus Concilio quam potius supra illud tiam universale, ut probatum supra, *tit. de constitutionib. n. 7.*

Ubi se offert quaestio, Quae dicatur reservatio corpore Juris clausa? R. Doctores Galliae nationis eam habere juris corpore clausam, quae continetur Decreto, Decretalibus Gregorii IX. Sexto & Clem. non etiam Extravagantibus aut Regulis Cancellariae, per *d. Conc. Basile. sed verum est, etiam his contentas censent clausas corpore Juris, cum ei sint insertae, & ut dicitur non essent, Pontifici tamen non sit ligatus manus, ut nec potuit ligari per Concilium, ut sit supra illud, ut jam dictum. Vid. Anon. *de Moral. p. 2. lib. 6. c. 30. qu. 4.**

Esse plures reservationes corpore Juris clausas, patet ex dicto Conc. Basileensi, quod habet in plurali, *exceptis reservationibus corpore Juris clausis.* Sunt & reservata Sedi Apostolicae beneficia certis anni mensibus vacantibus obitum possessorum, non in Curia, aut prope eam. Et hodie plerisque in locis istis mensibus eidem Sedi reservati, aliis Ordinariis conciliis *Extravag. de irreg. c. par. l. 1.* c. 1. Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, Decembris: in aliquibus etiam conciliis pluribus mensibus. Confert autem ea Pontifex, quos quoque vacaverint modo, nisi vacent per reservationem aut cessum, sunt etiam reservata beneficia Sedi, quae hoc ipso vacant, quod per reservationem accepta, ex constitutionibus *l. IV. incip. Romanum Pont. & Pii V. incip. Insuperabilis:* item vacantia propter haereticos, *Con. ex Apostolatus.* Item instantia ad Episcopos, si vacent vacante Sede, ex constitutione *l. V. incip. Sanctissimus.* & habentia curam animarum ad Episcopos spectantia, si sint collata non servata forma Conc. Tridentinae, *l. 24. c. 18. de reform.* idque ex Constitutione *episcopos Pii V. incip. de conferendis.* Statuit & Gregorius XIII. beneficia collata Clericis prohibentur propter generis originem, aut haereticos, nisi fide Apostolicam, nullius esse momenti, & instantia ad provisionem Rom. Pontificis, *Con. l. incip. Ecclesias.* Vid. plenius ista tractata *Azor. d. c. 26. qq. 11. & 12.*

Q. An reservationes, sive per Constitutiones Apostolicas, sive per Regulas Cancellariae

etiam comprehendant futura beneficia, an tantum de præfenti existentia? R. Posterius videtur posse, quod tamen non existentium nullam partem, Facit, quod servitus nequeat imponi prædio, quod necdum est. Facit eodem Clem. in de rescript. Ubi mandatum de conferendo alicui beneficii extenditur ad beneficia postea creata. Dicendum tamen, istas reservationes etiam ad instituta postea beneficia spectare, quod generatim lata etiam ad futura pertineant, si aliud non exprimat. Sunt autem istæ reservationes jure factæ & generaliter loquuntur Azor. d. loco qu. 13. Garf. De Benef. p. 1. c. 1. §. 1. n. 519.

28. Denique quaeritur, An istæ reservationes afficiant beneficia obnoxia patronatui laico? R. Minime, si aliud non exprimat: neque enim solet Pontifex juri patronatus laici facile derogare, ut dicitur infra, tit. de jure patron. Quod & dicendum, si partim fuerit patronatus laicus, partim Ecclesiasticus, quia laico non est minus jus propter adjunctum Clericum, quod illi non diminuendum. Vid. Cov. Pract. qq. cap. 5. n. 1. Garf. d. c. 1. §. 1. n. 512.

29. Tertio, jure Præventionis, quo prior tempore est potior. Utitur eo summus Pontifex, qui cum inferioribus communicavit quidem conferendi jus; sibi tamen eam non ademit licentiam, cap. dudum eod. in 6. Quo casu si concurrat collatio ordinarii cum ea, quæ facta à R. P. vel alio, cui id juris, ea potior erit, quæ tempore prior.

30. Quid si eodem die utraque collatio sit facta? R. Nihilominus, si de prioritate constet, potior esse eum, qui prior est: si non constet, potior fore eum, qui est in possessione: si neuter sit in possessione, illum præferendum, cui à majore est collarum beneficium, c. Si de Jo. de 31. cap. in 6. Ratio est in ampliori prærogativa conferentis: *Glin cap. 1. v. ampliori de officio Legati in 6.* Vid. Menoch. 2. arbitry casu 48.

31. Si ab uno & eodem contingat diversis beneficiis unum & idem conferri, is potior erit, cui primum collatio facta. Non obstante, quod alter sit primo adeptus possessionem, qui collatio saltem quoad conferentem continuè jus acquiritur, quod aufertur non debet per variationem, quæ in personis Ecclesiasticis improbat, Clem. 1. de renuntiatis. non at-

teris traditis in l. Quoties C. de rei vindic. quæ in profanis quidem rebus obtineat, non etiam in spiritualibus; ex dicta ratione, quia continuè jus quaeritur, si tamen collatio fuerit valida: cap. illud, cap. suggestum inf. de jure patron. Solet etiam Pont. impedire ordinarij per mandatum providendo alicui, de quo infra Tit. 8.

Conferenda beneficia, secundum divinam beneplacitum & Ecclesie intentionem, idoneis, qui præstantes morum gravitate & litterarum scientia velint & possint præesse: & prodesse Ecclesie: cap. 7. sup. de elect. Extravag. ad regimen hoc tit. cum frustra quis appetat mercedem pro munere, quod vel nolit vel non possit exercere. Quo modo non conferenda a laicis d. sciratis, ut ait Rebuff. in Concord. de collat. in præf. circa med. Quamvis pro dolor non sit infrequens hoc in genere rosas ante porcos projici, & iis, quibus anima est pro sale, pinguiora beneficia conferri, prava affectione vincente rationem & æquitatem.

Præter mores & scientiam, adsit justa ætas ut pueris non sint conferenda, cap. super 35. hoc tit. Conc. Trid. Sess. 23. cap. 6. de reform. non alius quam XIV. annis majoribus, & prima consuetudo, quæ est janua ad beneficia, initiatis conferri voluit. Ut excludantur laici, quibus non tractanda spiritualia; mulieres, quæ consuetudine incapaces, secundum dicta superius tit. De temporib. ordin. De hermaphrodito quid sentiendum, colligi potest ex traditis supra tit. de corpore vitiat; ubi dictum, licet sexu virili prævaleat, indecens tamen esse eum ordinari; ut, cessante fine, beneficium illi non sit dandum. A sunt & alia requisita, ut Ordo, si officium requirat. Ubi tamen satis erit, promovendus sit in ea ætate, ut ad Ordinem promoveri possit, c. Si cui 29. eod. in 6. aliàs collatio erit nulla. Promotus ad regimen parochialis Ecclesie, non adsumpto Ordine intra annum, cessante legitimo impedimento, hoc ipso privatus, exilit Ecclesia sibi commissa, adeo ut iterato idem conferri nequeat. c. Licet 14. De elect. in 6. c. Commissa 35. eod. Imo recipiens talem Ecclesiam, sine intentione promotionis ad Sacerdotium, sed tantum animo recipiendi fructus ejus anni, ad restitutionem fructuum dicitur teneri,

nisi mutata voluntate promotus fuerit, quia intentio non est sortita suum effectum, ut non obicit *d. c. 35*. Vid. Azor. *p. 2, lib. 6 c. 6. qu. 2. & deinceps*. Qui alias dignitates aut præbendas, quibus adnexi sunt certi Ordines, pacificè obtinent, si intra annum se promoveri non fecerint, carent voce in Capitulo, & mutantur dimidia distributionum parte, *Clem. 2. De arate & qualitat. ordin.* Si requirant certam qualitatem ab initio, veluti gradum Licentiæ aut Doctoratus, illa tempore collationis adire oportet, ut collatio teneat; cum qualitas, qua est adfecta præbenda, ideo ab initio requiratur, ut continuo quis munus obire possit, in cuius defectum, tanquam deficiente conditione, collatio est nulla.

33 Q. An rectè conferatur illi, qui non habet animum manendi in statu Ecclesiastico? R. Non rectè conferri, & peccare scienter tali conferentem, uti & acceptantem, propter Ecclesiæ intentionem, qua perpetuum optat habere ministrum. Veniale esse, non est dubium, propter ordinis perversionem. Mortale esse non pauci volunt; ad fructum tamen restitutionem talem non teneri probabile est, saltem quoad beneficium simplex de quo agimus, modo officium impleverit. Ne obicit *d. c. 35*, quod loquitur de accipiente parochialem Ecclesiam citra animum adsumendi Ordinem adnexum; quia cum pœnam contineat, non est extendendum extra suum casum. Accipiens beneficium, cum intentione conditionali deferendi illud, si felicitus aliquid contigerit, non videtur obnoxius saltem peccato mortali, propterea quod conditio non faciat, quo minus subsit intentio permanendi in Ecclesia, & Canones non auferant licentiam recedendi à statu Ecclesiastico, *c. 5, sup. tit. 3*. Accipere beneficium citra animum suscipiendi Ordines non adnexos, extra peccatum est, cum nullo jure ad eos promotus teneatur. Navar. in *Summa c. 25, n. 118*. Gutierrez. 2. *Canon. Quæst. c. 5, n. 25*. Less. *de iust. & jure lib. 2. c. 34. Dubit. 26*.

34 Inter plures idoneos, magis idoneo conferenda, cum dicat Innoc. in *c. 1. inf. tit. 12. Vi Eccles. beneficia sine dimin. confer.* non adfectu cariali, sed discreto iudicio officium Ecclesiasticum & beneficium in persona magis idonea dispensandum esse: & Trid. *Sess. 23, c. 1. de reform.* velit illi collationem fieri, qui cæteris

magis est idoneus, sine exceptione personarum nec habitatione cognationis, nobilitatis, cum, ut ait Georg. *c. penult. h. t.* non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratia Deo & idoneum faciat servioem. Si tamen cum nobilitate, cognatione merita comparantur, nihil vitii est nobilem ignobili, cognatum tertio præferre. Imo & sæpè necesse est, nobis potentes plebeis doctioribus præferre, ubi in Ecclesia potentioris defensione indiget. *Athanas. c. Constitutis 46, n. 17. sup. de appellat.* Non est attendendum externus sit, an internus, nam dignior huic præferendus. Caret tamen reprehensione, si hic illi præferatur, quod cum majori animi caritate contingat cum defertur, id ipsum exigit idioma. Vide dicta *sup. tit. de lect. nu. 44*. Gomez. *ad Reg. Cancell. de idoneis qu. 1. Carl. de Benef. p. 7, c. 9*.

Ut autem digniori sint beneficia conferenda, digno tamen facta collatio tenet: ut conferens nec teneatur Ecclesiæ; cui dignum debet ministrum] quæ *d. c. 35* digniorem intendat habere, non tamen respicit dignum] nec pariter, cui nihil juris erat ad beneficium: ut etiam non teneatur, cui collatum beneficium quoad eo nulla illata injuria præterito, qui tamen consensit conferentibus sibi beneficium, secundum dicta supra, *ad tit. de elect. ubi hoc dicitur latius*. Vid. *Grat. d. p. 7. c. 16. & seqq.* Non collatum citra peccatum grave, & quidem mortale per acceptationem personarum digniore ostenso, conferre digno, *can. Licet VIII. q. 1. & sequenti* patet ex Trid. *Sess. 24. c. 1. de reform.* Et hoc proximè in beneficiis habentibus curam tantum, nam in alijs non videtur tam grave, digno conferre, digniore omisso, cum non vertatur idem præjudicium. *Carl. ibid. num. 3. & Less. d. c. 34. Dub. 14*.

Quid si per tertium impediatur digniori consequendo beneficio? R. Hanc quæstionem non habere dubitationem in casu, quo quovis nimo quidem nocendi, non tamen fraudulenti mendacis impeditur: nam licet peccet, propter odium, non tamen tenetur ad restitutionem, quod necdum alteri aliquid iuris fecerit ad beneficium. Consistit enim ratio restitutionis in jure quæsito ablato per injuriam, non etiam nocendi intentione injusta, ut rectè tradit Navar. in *Manuali c. 17. num. 69*.

facit, quod collator non conferendo alicui digno, non teneatur ei ad restitutionem, ex eo, quod ex iustitia illi non sit debitum beneficium. Covarr. ad c. Peccatum p. 2. §. 7. num. 8. Pet. à Navarra De rebus. lib. 3. c. 5. nu. 8. Et 9. etiam ex animo malo, qui licet peccatum ponat, injuriam tamen non ponit. Verum huic obijcitur textus in l. 1. §. denique Et in l. 2. §. idem L. ab eo D. De aqua Et aqua pluvia arc. ubi vicinus fodiendo in suo uti suo jure poterat, neque ad damnum vicino tenetur, modo malo animo non fecerit; ut, si malo animo fecerit, dicendus sit teneri, argumento ducto à contrario sensu. Respondet Navar. a loco num. 7. illud quidem argumentum esse validum in jure, l. 1. D. De off. ejus cui mand. est jurisd. sed non procedere quoad ea, in quibus contrarium reperitur cautum. Cujus responsio verissima est, verum non reperitur hac in materia contrarium statutum. Ut dicendum sit, quod & ipse Navarrus ibi sentit, leges citatas, & similes, non tam fundari in malo animo, qui iudici non est cognitus, quam in exteriori actione injuriosa dolose & injuste intentata, in damnum proximi, non cavillata per ullam utilitatem aut necessitatem agentis.

37 Quid verò si fraude ac mendaciis quis impediatur aliquem? R. Covar. d. §. 7. nu. 8. velle, talem teneri ad restitutionem, & quidem ipsi omisso, cui per fraudem istam damnum contigit. Cujus dictum optime procedet, si jus quaesitum fuerit, aut spes talis quæ citra calumpniam istum suum fuisset sortita effectum; nam alias, cum nullum sit jus ad beneficium, posset videri nulla facta injuria, impediendo id, quod necdum competit. Receptam tamen, impediendum teneri; ratione fraudis & mendacii, per quæ avertit collator rem à conferendo alicui, & spem alteri invertit: quæ est considerabilis, ut ablatio per fraudem & mendacia injuriam ponat, & damnum, cujus restitutioni redditur obnoxius illud causans. Navar. d. loco.

38 Ubi alia quaestio est, An teneatur ad damnum totius beneficii? R. Si nullo alio modo eatur impedienda collatio, quam per factum urentis fraude & mendaciis, illum in totum teneri; cum non sit minor ista spes, quam res ipsa. Habere enim jus ad centum, non est minus

quam habere centum, juxta Reg. Qui actionem habet ad rem, is rem habere videtur, l. 1. qui 25. D. De R. I. Ut jus impediens & auferens, centum auferre videatur. Si verò spes illa alia via impediti poterat, non posse in solidum teneri impediendum, sed tantum arbitrio boni viri id relinquendum, qui inspiciat, quanti spes fuerit, & ponderet circumstantias, an probabilem ponant expectativam, & secundum eam damnet reum. Covar. d. §. 7. in fine, Navarra d. c. 5. nu. 25. Et nu. 30.

Dignis itaque & idoneis conferenda beneficia. Ubi quaeritur, An quis in dubio praesumatur idoneus? R. Hoc velle Reg. quæ habet, quod quis praesumatur bonus, qui non probatur malus. Veritas tamen qualitates requisitas esse probandas: neque enim qualitas à lege requisita praesumitur adesse, sed probanda, cum frustra aliàs lex eam requireret. Procedit autem supra dicta Reg. quoad ea, quæ sunt intrinseca, ut bonum esse; non etiam quoad extrinseca, ut valere morum probitate, scientiâ, habere ætatem debitam, Gl. in c. Si forte 11. v. scientia De elect. in 6. Alciat. De presump. reg. 3.

Indigni omnino sunt rejiciendi; quales sunt, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur. Culpabilis hac in re inventus collator, utpote secutus carnalitate affectum [ut non raro hoc corrupto saeculo, quo carni & sanguini & pessimo affectui ductus rationis cedit] post primam & secundam correptionem à beneficiis conferendis est suspendendus per Concilium, nec absolvendus nisi à R. Pont. aut suo Patriarcha, c. Grave 29. b. 1. Vid. Covar. 1. Var. Resol. c. 5. n. 4. ubi Uffel.

Q. An talis collator privetur eo casu jure collationis? R. Aliquos velle, non privati, quod in c. Cunctis 7. §. fin. sup. De elect. ea poena irrogetur eligentibus indignum: quod & confirmat c. Quamquam de elect. in 6. Ut non debeat extendi ad hunc casum, non comprehensum dictis capp. ne sine textu poena inferatur. Probabilis tamen privati. Abbas in d. c. 29. nu. 11. Et d. §. fin. nu. 4. ex eadem ratione, ut nimirum Ecclesia per idoneos administreretur, non etiam per indignos, per quos omnia mala Ecclesiae provenerunt, & proveniunt.

Quod si non inveniatur dignus, indigno videtur posse conferri, ad evitanda majora mala, ne scilicet haeretici invadant Ecclesias, earumque bona dissipent, pro more suo. Teneatur autem talis se dignum reddere, & officium praestare pro viribus.

42 Item quaesitum, An indigno facta collatio sit ipso jure nulla? R. Id negare aliquos, ex eo, quod poena irrationis tantum habeat locum in iis, qui scientes indignum eligunt, ut traditur sup. *De elect. nu. 33.* collationi autem beneficiorum non esse eam poenam statutam, nec induendam sine textu. Probabilis tamen, esse nullam, si talis sit defectus in proviso, qui muneri reddat inhabilem. Est enim beneficium datum propter officium, ut hoc cessante, & illud cessare debeat, argumento eorum, quae habeatur in *d. 7. sup. De elect. Abbas d. loc. 13.*

43 Perjuro collationem factam esse irritam omnino, plerique volunt, quos citat Covarr. *De pallis p. 4. §. 7. nu.* propterea quod infamibus poena non pateant dignitatum; quod ipse recte interpretatur, quando infamia est notoria. Vid. *Garl. De Benef. p. 7. c. 8. nu. 38. & seqq.*

44 Irregularitas superveniens etsi non faciat quem ipso facto privati beneficio, ut dicitur infra *De homicid.* praecedens tamen ponit inhabilem, & facit nullam collationem, cum detur beneficium propter officium à cuius executione irregularis est seclusus. Deinde cum subsequens faciat privati honore & loco, *c. Clerici inf. N. Clerici vel Monachi &c.* quidni & praecedens constituit inhabilem?

45 Idem de excommunicato dicendum, ex eadem ratione, estque textus expressus in *Postulatis 7. inf. De Cler. excom. minist.* ubi dicitur excommunicatus beneficium sibi collatum retinere non posse; sive publicè sit excommunicatus, sive occultè, sive à jure, sive ab homine; sive per sententiam generalem, sive specialem: quia haec differentiae sunt accidentariae, nec mutant rationem aut effectum censurae. Uti nec refert, scias aut ignoret se excommunicatum provisus, aut etiam ipse conferens, cum non pendeat à scientia aut ignorantia effectus inhabilitatis ad beneficia; satis enim est revera poni inhabilitatem, secundum dicta sup. *De elect. nu. 31.* Covarr. in *c. Alma mater p. 1. §. 7. nu. 1. & seqq.* *Garl. d. p. 7. c. 8.*

n. 9. Et hoc ita sine dubio procedit in irriti majori excommunicatione.

Quid in irriti minori excommunicatione? R. Idem hic dicendum esse, quod dictum simili sup. *De elect. nu. 30.* prohibitum quidem est tali conferre beneficium, ideoque licet non conferri, nusquam tamen expressum effectum irritationis ipso facto. Unde cum poena de poena non est ea ponenda sine textu, nec secundum ipso facto collationem esse irritam, recte tamen irritandam, secundum textum in *De Cler. excom. minist.* Ubi nihil facit, quod de textus loquatur de electione, nam collatio raro fit per electionem, aut est quaedam vialis electio. Deinde ratio textus istius, quae scilicet aliquis adsumatur ad susceptionem, à quorum perceptione est privatio, quae obtinet in beneficiorum collatione, ex intentione Ecclesiae omnia beneficia hunc finem ordinantur. Nihil facit *d. 7. q. 1.* agit de excommunicato majori, ut ex textu ejus patet. Vid. *Garl. d. loc. 27. & seqq.*

Quaeritur autem, An absolutio subsequens faciat collationem excommunicato factam convalescere? R. Nihil magis per eam convalescere, quia ab initio invalida, ex solutio su non potest sumere vires, *c. Non firmatur R. L. in 6. Covarr. ad c. Alma p. 1. §. 7. nu. 1. & Septimo.* Aliud est, si collatio praecedat excommunicationem, quia per eam non irritatur, ut dicitur infra *De sent. excom.* ut post absolutionem recte acceptetur; ubi & dicitur, quod excommunicato recte acceptari possit.

De suspensio à beneficio consequenter quaeritur, an collatio facta sit ipso jure nulla. Est quidem talem prohibitum ab adquirendo novo beneficio, non tamen irritam, ut collatio sit ipso jure nulla, sed solum, ut à suspensio irritetur, ex ratione *d. c. fin.* quod dicit electionem irritandam; cujus juris, fundam. causam eluso, non datur alius textus irritam poenam collationem, sine quo non est impositio poena, ut saepius dictum. Ita Suarez. *De Casuris Disp. 27. sect. 1. num. 26. Less. De leg. p. jure lib. 2. c. 34. Dubit. 22. licet communitate sententia sit in contrarium. Garl. p. 7. cap. 15. & alios citat.*

Quid si à Pont. praebenda aut dignitas conferatur excommunicato, irregulari aut

simili? R. Si ignoret Pont. excommunicationem, nihil magis esse validam collationem etiam proprio motu factam: qui licet operetur ad removendam subreptionem, minime tamen tollit vitium, quod adest personæ, nec inducit super eo dispensationem, quæ supponit voluntatem in dispensante, quam removel ignorantia. Si sciens excommunicationem, quia vitiositer dispensare creditur, & absolvere excommunicatum, beneficium ei conferendo, tenet collatio. Ratio posterioris est, quia non præsumitur ludere: quâ distinctionem approbat Alex. in l. *Quidam* 57. De re jud. Covar. d. 57. n. 2. Non tamen excedit dispensatio istum actum, quia ne quidem expressa excederet, strictè enim accipienda, cum sit contra jus. Idem dicendum de inferioribus Prælati, quatenus impedimentum est legibus eorum inducendum, cum super eo dispensare possint, & censentur, scienter admittendo ad actum eos, quibus est impedimentum. Navar. in *Summa Prælati* 9. n. 14. Non præsumitur autem hæc scientia sive in Pontifice sive in alio, ut inhabilitatis provisio incumbat ejus probatio. Felin. in c. *Præterea* n. 9. De testib. cogen.

50 Rejiciuntur omnino à beneficiis Laici, uti dictum supra, & habetur c. 2. inf. De institut. Conjugati licet privilegio Canonis & fori aliquor casibus gaudeant, de quibus sup. Tit. 5. ad beneficia tamen sunt inhabiles: licet collatum iis scienter à Prælato, non possit ab eodem auferri, sed à superiori sit auferendum; & hoc in poenam ejus, qui contulit, c. 5. sup. tit. 3. Hæc ita, donec durat conjugium, aut usus ejus retinetur; nam separati beneficiorum sunt habiles, secundum ea, quæ dicta sunt d. tit. 3. nisi sint bigami, qui omnino inhabiles sunt ad beneficii & officium Ecclesiastici, sup. De bigamis non ordin. Garl. p. 7. c. 6. n. 1. c. 7. segg.

51 Q. An rectè conferatur beneficium habenti sufficiens patrimonium? R. Rectè; quia nullibi prohibetur, nec est ratio prohibitionis, cum tantum requiratur, ut officium præstetur, ad quod etiam habiles sunt multa possidentes, ut servitii nomine nec divino nec naturali jure impediatur ex rebus Ecclesiæ portionem fructuum officio respondentem exigere, non solum ut debitum alimentum, sed ut stipendium operæ & laborum, reserva-

to patrimonio propinquis. Nec obstat eam Clericos cum seg. l. 9. 2. c. 2. an. lli xi. q. 1. Nam illis locis non agitur de beneficio divitiibus non conferendo, sed de distributione bonorum beneficii nomine perceptorum, qua de re inf. tit. De peculio Cleric. ut præsupponant ista loca etiam divitiibus posse conferri beneficia. Vel dici potest ibi agi de illis Clericis, qui cum non deservirent Ecclesiæ, bonis tamen ejus volunt sustentari; quod malè petunt, tum quia divites tum quia non inserviant altari, atque ita dicuntur iniquè usurpare bona pauperum. Navar. Consi. De vita & benefi. Cler. Covar. ad c. 1. n. 1. De testam. qui alios citat, Azor. Instit. Moral. p. lib. 7. c. 9. qu. 13.

52 Conferenda beneficia integrè, sine diminutione, purè, sine pacto aut conditione, qua de re inf. tit. 12. liberè non per metum, ut dictum sup. De his qua vis & vacans, de quo inf. tit. 8. in perpetuum, secundum dicta sup. eod. in princ. palam, præsentibus testibus fide dignis, ut vitetur fraus & litium occasio, Azor. p. 2. lib. 6. c. 26. qu. 4. Subsistit tamen collatio occulta, secundum Glos. in c. 1. R. occulta inf. tit. 12. licet sit suspecta, uti omnia, quæ clam geruntur, cum qui lucem odit, malè agere censetur; uti è contra extra mali suspensionem ponitur palam agens, qua de re multa pulchrè tradit Menoch. Arbitr. quest. 2. casu 244. Non obstat c. Quia propter 42. in fine sup. De elect. ubi electio clandestina reprobat, ut secundum l. Non dubium C. De l. dicenda sit nulla; quia hoc ita in electione, in qua majus periculum ponit clandestinitas. Ut non sit extendendum ad casum non expressum, præcipuè in quo non est idem periculum. Vid. Garl. p. 8. c. 4. n. 1. c. segg.

53 Questum hic, An scriptura sit opus? R. Non esse opus ad valorem collationis, qui in consensu collatoris consistit, nisi ut juridicè, si dubium oriatur, de ea constare possit; scriptura enim probationis loco adhibenda. Nec obstat. Extravag. 1. De elect. in communib. quia tantum loquitur de promotione facta à Rom. Pont. non etiam de beneficiorum concessione. Et licet alii Pontifices generatim id obtinere voluerit in aliis beneficiis à Pont. Rom. concessis, ut non obtineret eorum collatio sine litteris, hoc tamen non nisi in concessione facta ab eodem R. Pont. aut ejus

ejus Legato, non verò facta ab ordinario, locum obtinebit, quia facilius constare potest de ejus collatione, quam facta à R. Pont. Azot d. c. 26. qu. 5.

54 Quæsitum & illud, An possit beneficium ad tempus conferri? R. Beneficium esse eam conditionem, ut sit perpetuum, secundum dicta *sup. h. tit.* nec posse ei Ordinarios in conferendo contravenire, qui non mutant rerum conditiones juri communi præscriptas: Romano tamen Pont. id licere, propter summam ejus & liberam in iis potestatem. Quo facit, quod tradit Bald. in l. *Rescripta C. De precib. Imp. offeren.* omnia beneficia respectu Pontificis esse manualia D. Peck. *ads. 1. sub nu. 27. De R. I.*

55 Conferenda etiam beneficia singula singulis, non plura uni, c. 5. h. tit. Exigunt enim singula suum officium, c. *Ad hac 13. h. t.* nec unus debet sua aviditate stipendia plurium vindicare, quæ doctis piisque aliis, vitæ probitate, morum honestate, literarum scientia pollebentibus inopia pressis, ut emergere nequeant, abundè æquali & a distributione, sufficerent, in magnum Ecclesie totius ornamentum, & fidel. promotionem, facit, quod aliàs vagandi materia detur, Ecclesie destituantur suis ministris, quia unus pluribus in locis residere nequit, animarum cura negligatur, debita non servetur hospitalitas, Ecclesiarum honor, juribus, reparationibus minus consulatur, *Extravag. Ioan. XXII. Exsecrabilis h. t. Ut Conc. Trid. Sess. 24. c. 17. De reform. pluralitatem beneficiorum rectè vocet Ecclesiastici Ordinis perversionem, & dicat tales non Deum, sed se decipere: & Alexander III. cap. 5. h. tit. adserat certum continere animarum periculum. Qua de causa strictissimè inhibita beneficiorum pluralitas, etiam simplicium, jure Decreti, can. *Sanctorum dist. 70. & can. Singula dist. 80. & XXI. q. 1. per eos.* Ubi Canones unum in duabus Ecclesiis conscribi, aut titulari non patiuntur, negotiationis hoc & turpis lucti esse proprium, ab Ecclesiastica consuetudine alienum adserentes unde sædæ ambitionis & turpis avaritiæ occasio arripitur.*

56 Quæstio autem est, An jure Decretalium pluralitas etiam simplicium sit damnata? R. Distingui ab aliquibus beneficia simplicia & duplicia; in his pluralitatem esse inhibitam, non etiam illis. Probant per text. in c. *De*

multa 28. h. t. quod improbat pluralitatem beneficiorum duplicium, ut dignitatum, personarum habentium curam animarum; eorum mentione simplicium, quasi eorum pluralitas sit admilla. Verum argumentum ab auctoritate negativè non procedit, licet uno in loco non habeatur, in alio contineri possit, ut in casu. Nam licet d. c. 28. loquatur tantum duplicibus, non excludit tamen simplicia, quibus satis cautum in Decreto, *dist. 80. h. tit. aliis, ut can. Episcopi Dist. 80. & passim h. tit.* presbyteri dicuntur per singulos titulos constituti. Habetur idem d. c. 5. h. t. ubi fit mentio præbendarum, quo nomine etiam vocantur simplicia beneficia, pluralitas dicitur Canonibus inimica & improbat. Facit ratio, quia beneficia sunt iis assignanda, quæ deservit Ecclesie volunt & possunt, c. *Super 35. h. t. & c. 11. h. tit. 4.* Non potest autem quis duabus aut pluribus Ecclesiis deservire.

Verum isti juri consuetudo derogare potest mittens plurium beneficiorum simplicium retentionem; quam Trid. Sess. 24. *De reform. c. 27.* approbat, quatenus obiectum ad honestè sustentandam non sufficit, & utroque non requirit residentiam, ut aliquam ratione Pont. non sit opus. Quod non ratio procedit, si utrumque sit simplex, nam illi beneficii duplex non sufficiens sustentationi obedi, pro dignitate & qualitate personarum loci, licet simplex adjungere. Episcopi auctoritate, d. Sess. 24. c. 13. *De reform.* Quod duplicium sit sufficiens, aut utrumque requirit residentiam, simul retineri nequeunt, cum dispensationem Pontificiam, ut notum est d. c. 17. Quod multo magis obtinebit, si utrumque sit sufficiens.

Ubi quaeritur, An alterum ipso jure vacet; R. Distinguedum esse inter beneficia incompatibilia primi generis & Secundi generis. Primi generis sunt plura duplicia, & Dignitates, Curæ animarum, plura etiam simplicia uniformia, sive similia sub eodem recto, id est eadem Ecclesia, ut duo Capellanus, duæ Capellanæ, duæ Portiones, Portiones. Secundi generis beneficia sunt uniformia in diversis Ecclesiis requirunt residentiam difformia sub eodem recto, quæ sunt habentia diversam functionem & con-

aus, ut Dignitas & Canonicatus, Parochia & Capellania.

Quantum ad primi generis beneficia, et si eorum conditio non sit talis, ut habeant unum faciat inhabilem, quod minus alterum ei conferri possit; hoc enim nullo jure caveatur, & inhabilitas, præcipue ipso jure, sine textu non inducenda; tamen operatur, ut per affectualem secundum alterum dimittendum sit, & in electione olim fuerit beneficiati, utrum retinere mallet, c. 7. & c. Præterea 14. h. 2. Postea vero secundum Concil. Lateranense, cui præfedit Innocentius III. prius ipso jure vacare jussum liberè conferendum à collatore, d. c. De multa 28. h. 1. idque ut improbe cupiditatis à Clero acceptatur adfectus; quod utinam fieri posset. Adde ut, si collator in eo conferendo negligens existerit usque ad sex menses, ad superiorem devolvatur collatio: qui præterea tantum jubetur de suis proventibus in utilitatem Ecclesie, cujus illud est beneficium, erogare, quantum à tempore vacationis perceptum, d. c. 28. Idque ne injuria, & desidia collatoris redundet in detrimentum Ecclesie, diutius carereis suis ministris. Si contigerit provisum beneficium prius à se non abdicare, dicitur d. c. 28. etiam secundo spoliandus esse, in pœnam, quod rem alienam detineat instar furis, secundum Gregor. c. Dudum 54. sup. De elect. Augetur pœna per d. Extravag. Execrabilis h. 1. quæ disponitur, ut post adeptum secundum, si intra mensem prius coram Ordinario non dimittant, etiam secundo privati sint, ut dispositio illis non sit salva; & præterea facit inhabiles ad quæcumque alia beneficia, & Ordines sacros, dispositione taliter vacantium beneficiorum referatà Sedi Apostolicæ.

Quantum ad incompatibilia secundi generis, acceptatio posterioris non facit quidem ipso jure vacare prius. Navar. hic Conf. 24. Nihil obstantè textu in d. c. 28. & 54. & d. Extravag. Execrabilis, quia tantum loquitur de duplicibus, ut non sit extendendus; sed concludendus suis terminis, cum contineat pœnam; quo modo & accipiendum Trid. d. c. 17. non tamen sine animæ periculo plura talia simul retinentur, nisi justa de causa, de qua supra, ut alterum sit resignandum.

Dicta procedunt; Primum, si secundi bene-

ficii accepta sit possessio; neque enim per eandem collationem posterioris prius debet dici vacare, aut resignandum esse, d. Extravag. Execrabilis, Comel. ad Reg. Cancell. de triennali possess. qu. 33. cum res perfecte non habeatur ante adquisitionem possessionem, argumento alienationis, quæ non est perfecta ante traditionem. Secundò, possessio sit pacifica, c. Licet 28. eod. in 6. Nam licet super posteriori non facit quempiam dici duo habere beneficia, quia dubius licet eventus. Tertiò, fructus ejus non sint alteri reservati, quia res inutilis est & sine effectu, quæ fructibus caret, ut non habeat locum pluralitatis inhibita. Quo modo in c. Si tibi 26. eod. in 6. secundum beneficium, cujus fructus reservati, non facit vacare prius. Vid. Azor. Instit. Moral. p. 2. lib. 7. c. 16. qu. 9. vers. Quares. & vers. Quare etiam aliquis.

Patiuntur dicta exceptionem; Primo, si beneficium habitum, sive simplex sive duplex, sit insufficiente honestæ sustentationi, ut dictum paulò superius; alias alterum resignandum esset. Non tamen videretur ipso jure vacare, cum ea res non faciat esse incompatibilia primi generis, etiam si sint sub eodem titulo, difformia tamen, cujusmodi est Cura cum Beneficio simplici, Dignitas cum Canonicatu. Dico resignandum esse; quia non potest citra peccatum mortale alias utrumque simul retineri, cum desit conditio, sub qua Conc. Trid. d. c. 17. permittit utriusque retentionem, quæ cessante cessat provisio, & procedit ratio prohibitionis. Vult & Navar. Conf. 24. h. 111. talia difformia sub eodem titulo, si alterum non sit sufficiens, cum residendo utriusque satisfiat, non esse incompatibilia neque primi neque secundi generis, & ita posse obtineri auctoritate Episcopi. Secundò, si dispensaverit Pontifex, qui ut posuit legem humanam, ita & eam tollit, c. Cum non ignores 15. h. 1. Rebuff. in Praxi De dispensat. super plural. Viderint tamen, quæ eam obtinent, ut causam dispensationis potius Deo comprobent, quam homini obtrudant, aut cæcæ avaritiæ ambitionique modum non ponentes, sibi fingant: nam licet dispensationem Canon admittat, non est tamen ea abutendum. Causa sufficiens est necessitas Ecclesie, aut magis ejus utilitas. Sic litteratas & sublimes

personas majoribus honorari beneficiis, & cum ratio postulat, cum iis per Sedem dispensari permittit, *A. e. as. b. r.* Legitima causa si non subit, non est tutus in conscientia, cum quo Pont. dispensavit super pluralitate, cum Papa non sit dominus beneficiorum, sed tantum dispensator, cujus est distribuere non pro suo arbitrio, sed juxta rationabilem voluntatem ejus, qui distribuendum reliquit. Deinde non videtur respondere juri naturae, ut unus occupet plura beneficia, nisi excuset causa rationalis, *Less. d. loco Dubit. 28. nu. 151.*

60 Q. An Episcopus dispense super pluralitate? R. Hoc olim licuisse, *can. Sanctorum Dist. 70. postea prohibitum esse per Innoc. III. c. De multa 28. h. r.* ubi hoc ipsum Sedi Apostolica reservatur, saltem quoad plura duplicia. In simplicibus modò non sunt uniformia sub eodem recto, videtur Episcopis licere conferre plura, si unum non sufficiat ad sustentationem consentaneam, quia alias plura habere inhibicum est per *Trid. Sess. 24. c. 27. De reform. contra quod non dispensat Episcopus, nec contra illud praevalet consuetudo, ut potest non nixa ratione, c. 1. eod. in 6. Azor. d. lib. 7. c. 1. qu. 6.*

61 Permittatur etiam olim plures habere Ecclesias, alteram ut titularum sive propriam, alteram ut commendatam, sive custodiae suae & administrationi permissam, ad vitam aut tempus, *can. Qui plures XXI. q. 1. Verum tum per Extravag. 2. h. r. tum per Trid. Sess. 7. c. 4. De reform. in commendam perpetuam dare eum beneficio incompatibili inhibicum, aut etiam plures tales commendas; quod & repetitum ab eodem Conc. 4. c. 17. Ad tempus sibi commendatum videtur licitum habere unum in commendam cum altero in titulum. Navar. in Summa c. 55. nu. 126. per c. Nemo 15. De elect. in 6. Dispensatio Pontificia facit etiam beneficium eum commenda perpetua licite obtineri praeter quem nemo alius contra Concilium dispensat, ne quidem Legatus ejus, *c. Dilectus 19. ubi Gl. V. cum se facti sash. r.* Non etiam Episcopus, nisi in casibus jure permissis, *Rebuff. in Praxi De dispensat. nu. 27. Beneficia legitime unita recte simul obtinentur sine dispensatione, cum habeantur pro uno, uti dicitur supra De off. Vicariis.**

Collationis ea vis est, ut legitime facta habente potestatem, beneficiatus fructus faciat sine ullo scrupulo; nisi effectus collationis impediatur, & collatio ipsa evettatur, ut contingat ei aliud incompatibile primi generis conferri, & pacifice obtineri. Sic & per annum in initum vacant beneficia, ut dicitur *sup. tit. 3. per ingressum in Religionem, c. 1. in Regularibus in 6. per promotionem ad Episcopatum, non tamen nisi post consecrationem, ut post decursum tempus consecrationi periculum, *7. 8. sup. De elect. quia ante consecrationem non potest dici nominato ad Episcopatum plene provisorium. Facit & spontanea vacatio beneficium vacare. Idem operatur translatio Clerici ad aliam Ecclesiam. Multum factum beneficio spoliari vult Gl. in c. Quibus *sup. tit. 4. Azor. p. 2. lib. 7. c. 15. in prim. can. qui intra annum non sumptis requisitis necessitatibus, hoc ipso privato parochiali, habetur *14. c. 1. Commissa De elect. in 6. Vid. Azor. d. lib. 7. c. 16. per tot. Variis etiam casibus vacant beneficia, ratione delicti, ut laesae Majestatis, falsi in litteris Apostolicis commissi, & aliis de quibus Azor. d. lib. 7. c. 17. & dicitur in aliis locis. Operatur autem privatio ipso jure ducta, ut fructus non faciat suos Clericus, sed de beneficio disponere possit, cum non sit amplius.****

Quaerit hic liber, An possit Pontifex quem private beneficio iuste possessore, delictum aut causam? Esse quidem potest Pontificem plenariam dispositionem beneficiorum, *Clem. 1. in fine Vi lites pendens c. 1.* tamen ut dominum beneficiorum, quod privilegium est commentum sed dispensatione potius, ut jus quatuor alteri sine causa conferre nequeat, quod repugnat rationi, cuius dirque ejus potestatem: neque enim hae parte plus concessam esse debet Pontifici quam Principi, qui jus alieni quatuor hae causa auferre nequit ex omnium consensu, & ita tradit Abbas in *c. Sua nobis ult. nu. 3. in confirmat uti velinus. Non obstat, c. Quibus *vis 8. De refer. in 6. ut non loquitur de quatuor quatuor, & beneficio jam obtento, sed tantum de gratia, quae necdum consecrata suum effectum, cujus revocatio est facilior. Necesse quod absoluta potestati hoc aliqui dicit, *2. p. 16.***

possit Princeps jus quæsitum tollere ; nam eâ ad tyrannidem tendit , non dignam bono Principe, secundum dicta ad tit. D. De LL. nu. 35. Covarr. 3. Var. Resol. c. 6. nu. 8. Sarnicor. 1. Solez. Interpp. c. 8. nu. 20. Et 25. Dill. Garf. De benef. p. 5. c. 1. nu. 2. cum aliis, quos citat.

TITULUS VI.

De Clerico ægrotante.

SUMMARIUM.

- 1. Absens ex causa morbi vel senii habetur pro presente.
- 2. An Ep. qui morbo causam dedit nimia crapula?
- 3. Inutili ob morbum aut senium dandus coadjutor.
- 4. Adjutoris officium.

Dictum supra Tit. 4. fructus dari propter officium, ideoque minimè deberi non rehdenti. Quod patitur exceptionem in iis, qui morbo, senio, aliterve adfecti comparere nequeunt, quibus non tantum grossi, ut vocantur, fructus debeantur, verum & quotidianæ distributiones, c. un. De Cleric. non resid. in 6. Navar. Conf. 10. nu. 1. De Clericis non resid. cum ipsorum miseria potius sit miserendum, quam adfectis adfectio addenda, c. pen. h. r. Et facit, quod habeantur pro presentibus, ratione causæ impediens, cui resisti non potest, arg. c. Cum non stat 66. De R. I. in 6. Hoc tamen ita, quando morbus vel impedimentum causat absentiam in eo, qui solitus erat interesse divinis officiis, secundum DD. inc. Ad audientiam sup. tit. 4. Felin. in c. Apostolica nu. 12. sup. de except. cum alias nulla daretur adfectio adfectio, denegando distributiones, quas, cessante impedimento, non fuisset lucratus, utpote in divinis non solitus comparere. Possent tamen consuetudo videri bona, etiam talibus ægrotis distributiones largiendi, ut adfectio subveniatur, & adfectio sublevetur.

2. Quid si morbo quis causam dederit nimia crapula? R. Non videri idem concedendum, quod absentia causa non sit justa, & culpa sua non debeat auctori prodesse, contra re-

gulam juris. Facit l. 5. D. Ex quibus caus. majores, &c. ubi caret privilegio restitutionis, qui causam absentia procuravit. Possent tamen alicui contraria opinio probari ex eo, quod licet sua culpa in morbum incidit, non tamen eo sine & animo sit causam impedimentum, quod per accidens est sublecutum; neque enim semper imputantur ea, quæ ex præcedenti culpa procedunt. Covarr. 3. Var. Resol. c. 13. nu. 8. versic. Septimo. Qui etiam tenet, pauperi, qui per luxum bona sua prodedit, elemosinam tamen dandam esse, & posse bona Ecclesiæ alienari, ut ei subveniatur, 2. Var. c. 16. nu. 9. De excommunicato, in carcerato, dimisso in exilium, dictum sup. eod. lib. tit. 4.

Q. An, quem morbus, aut senium fecit Ecclesiæ inutilem, cogenus sit se abdicare suo munere? R. Minimè, sed ei adjuvandum esse, coadjutorem, alendum ex fructibus beneficii. Quod & obtinet in majoribus dignitatibus, c. fin. h. r. non distinguendo, quis morbus sit, ne etiam lepra infectus non sit removendus, sed ei coadjutor dandus, quo modo accipiendum, c. 4. h. r. Pro qua parte facit, quod matrimonium carnale non solvatur per lepram, à quo quoad spirituale procedit argumentum. Episcopus adjutorem dat Pontifex; alii inferioribus Episcopus, aut is, cujus est confirmare, destituere, acceptare renuntiationem. Concessum tamen, ad evitandum detrimentum Ecclesiæ, ut Episcopus adjutorem sibi adsumat, unum aut duos, de Capituli consensu, aut, si demens sit, Capitulum ei provideat, c. un. eod. in 6. Si Capitulum consentire nolit Episcopo, aut Episcopus nolit admittere adjutorem, Rom. Pontifici ea res significanda, cum conditione & circumstantiis Ecclesiæ & Episcopi, d. c. un. vers. si vero.

Adjutoris officium est, expedire ea quæ sunt Episcopi quoad jurisdictionem & Ordines, si fuerit Episcopus. Beneficium collatio reservata Episcopo, etiam sine consensu adjutoris, nisi fuerit mentis inops, ut dictum Tit. superiori. Alienatio rerum adjutori omnino prohibita, d. c. un. in fine. Extinguitur officium adjutoris morte ejus, cui datus. Mortuo non succedit, cum tantum sit datus ad juvenandum, nisi specialiter aliud fuerit indultum